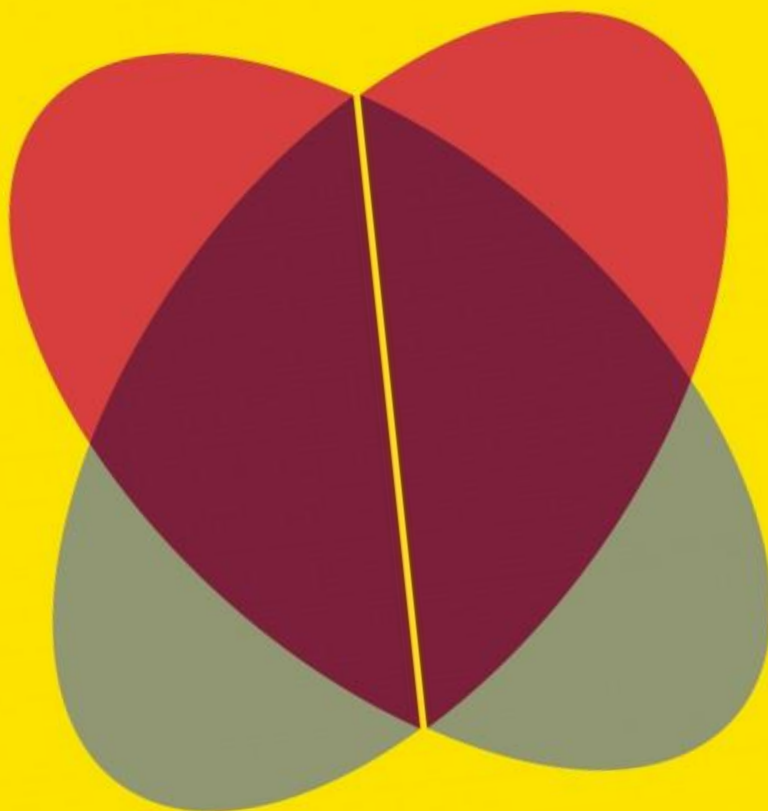

Existentialism.

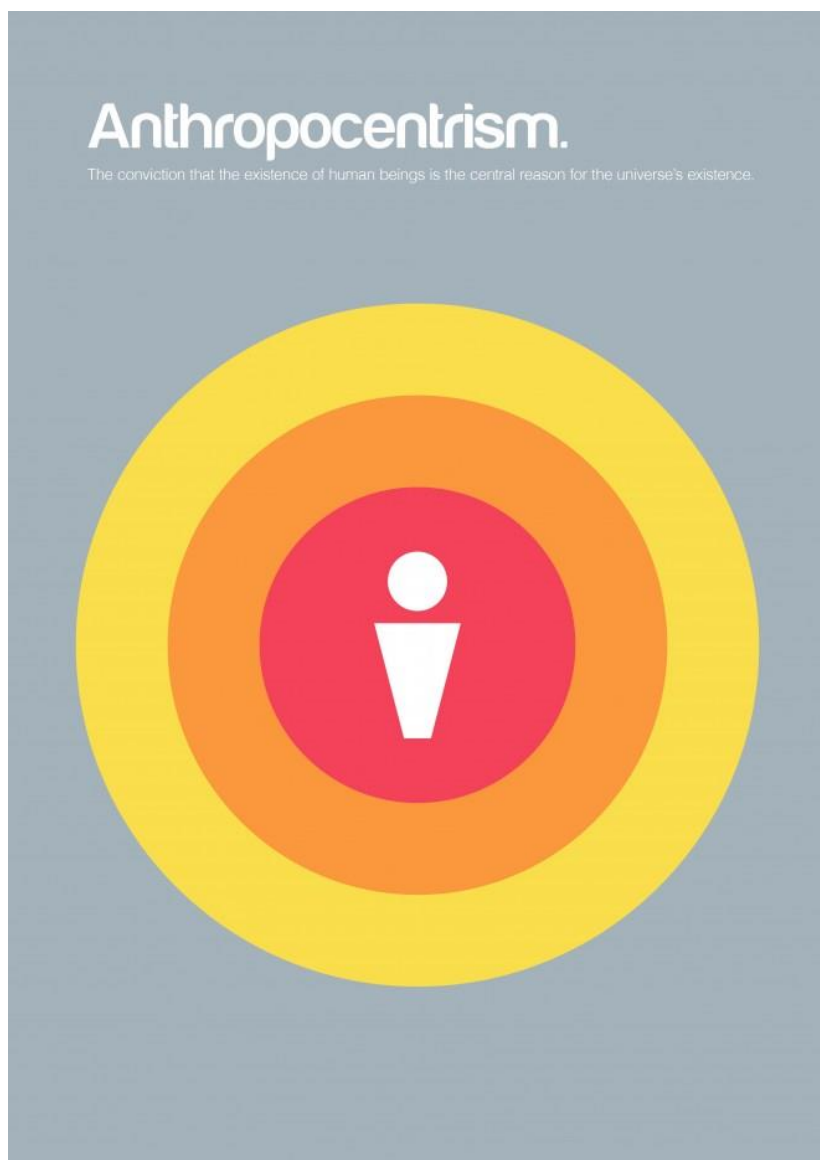
The idea that all philosophical thought must begin with the experiences of the individual, and it is up to the individual to give meaning and authenticity to their own existence.

Ο κακός μαθητής
Λέει όχι με το κεφάλι
Μα λέει ναι με την καρδιά
Λέει ναι σε όσους αγαπάει
Λέει όχι στον καθηγητή
Είναι όρθιος
Τον ρωτούν
Και όλα τα προβλήματα έχουν δοθεί
Ξαφνικά τον πιάνουν ακατάσχετα γέλια
Και τα σβήνει όλα
Τα ψηφία και τις λέξεις
Τις ημερομηνίες και τα ονόματα
Τις φράσεις και τους γρίφους
Και παρά τις φοβέρες του καθηγητή
Κάτω από τα γιουχαΐσματα των καλών μαθητών
Με κιμωλίες όλων των χρωμάτων
Πάνω στον μαυροπίνακα της δυστυχίας
Ζωγραφίζει το πρόσωπο της ευτυχίας.

Ζακ Πρεβέρ

Το μικρο αυτο εντυπο σχηματιστηκε με αφορμη την προβολη του ντοκιμαντερ **Just a Beginning** , που παρακολουθει τις «φιλοσοφικες» συνεδριες των παιδιων στο δημοτικο νηπιαγωγειο Ζακ Πρεβερ¹ στη Γαλλια.

Just a Beginning (2010)

Ce n'est qu'un début

1h 37min | Documentary | 17 November 2010 (France)

*Directors: Pierre Barougier, Jean-Pierre Pozzi
With: Isabelle Duflocq, Pascaline Dogliani, and
the students of École Maternelle J.Prévert -
Le Mée-sur-Seine.*

¹ **Jacques Prévert** (1900 – 1977) ποιητής, συγγραφέας, σεναριογράφος.

Φιλοσοφία για παιδιά

"Η "Φιλοσοφία για Παιδιά" είναι ένα φιλοσοφικό-παιδαγωγικό κίνημα που ξεκίνησε από την Αμερική κατά τη δεκαετία του 1970. Το κίνημα υποστηρίζει ότι η φιλοσοφία είναι μια δραστηριότητα (και όχι ένα σύνολο θεωριών ή δεδομένων) που μπορεί και πρέπει να ασκείται από τα παιδιά 4-12 ετών ως ερευνητική, διαλογική και κριτική διαδικασία. Αυτή η δραστηριότητα μπορεί να συντονίζεται από τη δασκάλα ή τον δάσκαλο, να παίρνει αφορμή από κάποιο παραμύθι, αφήγημα, ποίημα ή άλλο καλλιτέχνημα, να δομείται με ερωτήματα διατυπωμένα από τα ίδια τα παιδιά και να προχωρεί ερευνητικά με εβδομαδιαίες ή δεκαπενθήμερες συνεδρίες.

Η ιδέα μιας φιλοσοφίας για παιδιά επεκτάθηκε με εκπληκτική ταχύτητα σε πολλές χώρες της Ευρώπης, όπου μελετάται σήμερα μέσα από μια ογκώδη βιβλιογραφική παραγωγή, μέσα από συνέδρια, ημερίδες, εξειδικευμένα περιοδικά, ινστιτούτα, επιστημονικά ιδρύματα κλπ. Σε πολλές χώρες η φιλοσοφία εντάχθηκε στο αναλυτικό πρόγραμμα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, φτιάχτηκαν ειδικά εγχειρίδια για παιδιά και δασκάλους, ένα πρώτο πειραματικό στάδιο ακολουθήθηκε από ειδικούς θεσμούς και ωρολόγια προγράμματα."

Joanna Haynes

Γιατί φιλοσοφία

Ο Matthew Lipman στο βιβλίο του "Η σκέψη στην εκπαίδευση" περιγράφει το πώς το συμβατικό σχολείο, μην προσφέροντας δυνατότητα έκφρασης και ελευθερού στοχασμού και όντας τόσο τυποποιημένο χάνει σιγά σιγά κάθε ενδιαφέρον για το παιδί που απο την φύση του είναι ένα πλάσμα ευφυές, δημιουργικό και ανήσυχο.

"Το φυσικό μυστήριο του σπιτικού και οικογενειακού περιβάλλοντος αντικαθίσταται απο ένα σταθερό, δομημένο περιβάλλον στο οποίο τα πάντα είναι κανονικά και ρητά. Τα παιδιά ανακαλύπτουν σταδιακά ότι ένα τέτοιο περιβάλλον σπάνια είναι αναζωογονητικό ή ενδιαφέρον. Βλέπουν, πράγματι, ότι απομυζά το κεφάλαιο της πρωτοβουλίας, της εφευρετικότητας και της στοχαστικότητας που έφεραν μαζί τους απο το σπίτι τους. Εξαντλεί την ενέργεια τους και τους επιστρέφει ελάχιστα ως αντάλλαγμα. Σύντομα, τα παιδιά συνειδητοποιούν ότι το σχολείο μάλλον αποχαυνώνει και αποκαρδιώνει παρά αναζωογονεί ή προσφέρει διανοητικές προκλήσεις. Εν ολίγοις, το σχολείο παρέχει ελάχιστα φυσικά κίνητρα για τη σκέψη σε σχέση με τα όσα προσφέρει το περιβάλλον του σπιτιού. Ως φυσική συνέπεια το ενδιαφέρον των παιδιών μειώνεται."

"Ονειρεύεται τώρα" είπε ο Τουιντλιντί.

"

Και τι νομίζεις πως ονειρεύεται;"

Η Αλίκη είπε: "κανένας δεγ, μπορεί να το μαντέψει
αυτο".

"Εγώ ξέρω: ονειρεύεται εμένα" φώναξε ο Τουιντλιντί
και χτύπησε θριαμβευτικά τα χέρια του".

Και αν σταματούσε να σε ονειρεύεται, που νομίζεις
πως θα σουνα;"

"Εδώ που είμαι τώρα" είπε η Αλίκη."

"Τι μας λες" ζανάπε ο Τουιντλιντί περιφρονητικά. "Δεν θα σουνα πουθενά. Γιατί
είσαι μονάχα ένα πραγματάκι μες στο
όνειρό του".

"Αν ο βασιλιάς ξυπνούσε" συμπλήρωσε ο Τουιντλιντάμ' "θα λιώνες - χραπ - σα
κερι".

"Δεν θα λιώνα" φώναξε η Αλίκη με πείσμα". "Υστερα, αν εγώ είμαι μονάχα ένα
πραγματάκι μες στ όνειρό του, τι εισάστε εσείς; Πολύ θα θέλα να το μάθω".

"Το ίδιο" είπε ο Τουιντλιντάμ'".

"Το ίδιο, το ίδιο" φώναξε ο Τουιντλιντί.

Και το φώναξε τόσο δυνατά που η Αλίκη άθελά της είπε:

"Σουτ. Φοβάμαι πως θα τον ξυπνήσεις, αν δε μιλάς πιο

σιγά".

"Δεν κάνεις τίποτα προσπαθώντας να μην τον ξυπνήσεις" είπε ο Τουιντλιντάμ
"αφου εισαι ένα πραγματάκι μες στ όνειρό του. Ξέρεις πολυ καλα πως δεν εισαι
αληθινή".

"Είμαι αληθινή" είπε η Αλίκη κι άρχισε να κλαίει.

Matthew Lipman (1923-2010)

Ο Matthew Lipman γεννήθηκε το 1923 στο New Jersey και διετέλεσε καθηγητής φιλοσοφίας στο πανεπιστήμιο Columbia την εποχή που μαινόταν ο πόλεμος στο Βιετνάμ. Το 1972 έφυγε από το Columbia για να εργαστεί στο Montclair State College και την ίδια περίοδο ίδρυσε το Ινστιτούτο για την Προώθηση της Φιλοσοφίας στα παιδιά IAPC (Institute for the Advancement of the Philosophy for Children) το οποίο συνεχίζει την δράση του μέχρι και σήμερα οργανώνοντας εκπαιδευτικά προγράμματα.

Ο ίδιος διέψευσε με το έργο του την γνωστική εξελικτική θεωρία του Jean Piaget σύμφωνα με την οποία τα παιδιά κάτω των δώδεκα ετών δεν έχουν την διανοητική ικανότητα για αφηρημένη σκέψη και κατ' επέκταση δεν μπορούν να επεξεργαστούν φιλοσοφικές έννοιες όπως η ηθική, η ελευθερία, η αγάπη ή ο χρόνος.

Το 1980 ο φιλόσοφος Gareth Matthews συμφώνησε με τον ισχυρισμό του Lipman ότι τα παιδιά προσχολικής ηλικίας διακατέχονται από φιλοσοφικά ερωτήματα κάνοντας μία απόπειρα να συλλέξει παραδείγματα από κουβέντες μικρών παιδιών από φίλους και γνωστούς του.

Παραθέτουμε ένα δείγμα από τα λόγια των παιδιών (Stanford Encyclopedia of Philosophy)

- - "Μπαμπά πώς μπορούμε να είμαστε σίγουροι ότι δεν είναι όλα ένα όνειρο;" (6 ετών)
- - Ένα πεντάχρονο παιδί λίγο πριν πέσει για ύπνο στις 8 το βράδυ αναρωτήθηκε: "Αν πέσω για ύπνο στις 8 και ξυπνήσω στις 7 το πρωί, πως μπορώ να είμαι σίγουρη ότι ο μικρός δείκτης του ρολογιού έκανε μόνο μία στροφή; Πρέπει να μείνω ξύπνια όλο το βράδυ και να τον παρακολουθώ; Αν κοιτάξω για λίγο αλλού μπορεί ο μικρός δείκτης να κάνει δύο στροφές."

Ο Lipman ζώντας σε μία εποχή έντονων κοινωνικών συγκρούσεων και ενδιαφέροντος για παιδαγωγικά θέματα, αναγνώρισε την έλλειψη ικανότητας για κριτική σκέψη από μέρους των ενηλίκων και πίστευε ότι ένας από τους βασικούς στόχους της εκπαίδευσης θα πρέπει να είναι η καλλιέργεια της λογικής, της περιέργειας, της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας από την νηπιακή ακόμα ηλικία.

Αρχικά εισήγαγε δραστηριότητες που αφορούσαν στο κομμάτι της λογικής - επαγωγικής σκέψης αλλά πολύ γρήγορα διαπίστωσε ότι τα παιδιά όχι μόνο ήταν ικανά για κάτι τέτοιο αλλά και έδειξαν έντονο ενδιαφέρον για ιδιαίτερα αφηρημένα θέματα όπως η αλήθεια, η δικαιοσύνη και η ελευθερία.

Την μέθοδο που ακολούθησε την ονόμασε "κοινότητα διερεύνησης" (community of inquiry) με την οποία περιγράφει μία διαδικασία όπου τα παιδιά κάθονται σε κύκλο και διαβάζουν με την σειρά αποσπάσματα από κάποιο λογοτεχνικό έργο. Στην συνέχεια αναδύονται σκέψεις και ερωτήματα θέτοντας τις βάσεις για συζήτηση. Ρόλος της δασκάλας σε αυτήν την διαδικασία δεν είναι να απαντήσει στα ερωτήματα των παιδιών αλλά να συντονίζει αρχικά την συζήτηση και στην συνέχεια να συμμετέχει ισότιμα σε αυτήν, ενθαρρύνοντας τα παιδιά να θέσουν νέα ερωτήματα και να τα συζητήσουν.

Ακολουθεί ένα παράδειγμα μίας τέτοιας συζήτησης με παιδιά νηπιαγωγείου με τον Steve Williams (P4C.com Philosophy for Children). Ο δάσκαλος εδώ διαβάζει στα παιδιά την ιστορία του αγ. Γεώργιου και το πως αυτός σκότωσε τον δράκο. Δεν θα θέλαμε να εστιάσουμε εδώ στο θρησκευτικό και παιδαγωγικό περιεχόμενο της ιστορίας αλλά έχει ενδιαφέρον από φιλοσοφική σκοπιά δίνοντας ωραία παραδείγματα παιδικής επαγωγικής σκέψης και γι' αυτό το παραθέτουμε. Στην ιστορία, ο δράκος απειλεί τους κατοίκους της πόλης ότι θα θυσιάσει την πριγκίπισσα και ο Γεώργιος σκοτώνει τον δράκο και την απελευθερώνει.

Η συζήτηση που ακολουθεί είναι η εξής:

Δ (Δάσκαλος), Π (Παιδί)

Δ: Λοιπόν, να την πάλι αυτή η φράση (μάλλον αναφέρεται στο "κακό"). Είναι λοιπόν όλοι οι δράκοι κακοί;

Π (όλα μαζί): Ναι! Ναι! Κάποιοι είναι.

Δ: Τι είναι αυτό που τους κάνει κακούς; Δεν ξέρω....

Π: Κάποιοι είναι.

Δ: Άρα όχι όλοι αλλά κάποιοι.

Π: Όχι όλοι.

Π: Κάποιοι μπορεί να είναι λίγο καλοί.

Π: Όλοι.

Π: Κάποιοι μπορεί να είναι λίγο καλοί, επειδή μερικοί άνθρωποι μπορεί να έχουν δράκους για κατοικίδια.

Δ: Εντάξει, αν λοιπόν ένας δράκος είναι κακός, τι είναι αυτό που τον κάνει κακό;

Π: Το ότι δεν τον έχεις για κατοικίδιο.

Π: Ναι.

Π: Δράκοι....μπορείς να βρεις έναν καλό δράκο σε ένα μαγαζί που πουλάει κατοικίδιους δράκους.

Δ: Και πως μπορείς να ξέρεις ότι αυτός ο δράκος είναι καλός;

Π: Γιατί θα γράφει "καλός δράκος" στην ταμπέλα.

Π: Οι δράκοι δεν μιλάνε.

Δ: Αυτό θα ήταν πολύ χρήσιμο, αν κάποιος μπορούσε να βάλει ένα ταμπελάκι που να λέει "καλός ή κακός δράκος", "καλός ή κακός άνθρωπος". Αλλά πώς θα γνώριζαν τι είδους ταμπελάκι να βάλουν.....αν ήτανε καλός ή κακός; Πως θα το ήξεραν;

Π: Θα έπρεπε να ελέγξουν πρώτα να δουν αν είναι καλός.

Π: Δ: δηλαδή....

Π: Θα έπρεπε πρώτα να πάρουν τον δράκο και μετά να τον βάλουν στο μαγαζί και να βάλουν την ταμπελίτσα μιας και έτσι θα ξέρουν ήδη ότι είναι καλός.

Π: Ναι.

Π: Θα έπρεπε να το ελέγξουν πρώτα....θα γυρνούσαν στην πόλη μαζί του....θα έβλεπαν αν σκότωνε κανέναν....και όταν θα τελείωνε αυτό θα του έβαζαν μία ταμπελίτσα και θα τον πήγαιναν στο μαγαζί. Μετά θα έρχονταν κάποιοι άνθρωποι και μπορεί να μην γινότανε πολύ μεγάλος.

Δ: Εντάξει αυτό είναι πολύ ενδιαφέρον. Λες λοιπόν ότι αν παρατηρήσεις τον δράκο να κάνει κακά πράγματα τότε αυτό μπορεί να σημαίνει ότι είναι ένας κακός δράκος. Αυτό είναι πολύ ενδιαφέρον.

Έχει ενδιαφέρον το πώς τα παιδιά ξεκινώντας από το ερώτημα "Είναι όλοι οι δράκοι κακοί;", προσπαθούν να κατασκευάσουν μία σειρά επιχειρημάτων και συμπερασμάτων που να επιβεβαιώνει ή να απορρίπτει την αρχική υπόθεση. Βέβαια εδώ δεν θα μπορούσαμε να μην κάνουμε ένα παιδαγωγικό σχόλιο σχετικά με την αποδοχή της ύπαρξης των δράκων που εμπεριέχει η αρχική πρόταση, απευθυνόμενη μάλιστα σε παιδιά τόσο μικρής ηλικίας...

Υπάρχουν λοιπόν πολλά αντίστοιχα παραδείγματα πρώιμης φιλοσοφικής σκέψης και είμαστε βέβαιες ότι σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον που θα επέτρεπε και θα ενθάρρυνε την δημιουργία τέτοιων ομάδων, τα παραδείγματα θα ήτανε πολλά περισσότερα.

Ο ιστός της αραχνης

Εμείς οι ενήλικες κουβαλάμε μέσα μας την ιδέα ότι οι μεγάλοι κατέχουν τις απαντήσεις και οι μικροί τα ερωτήματα. Πόσες φορές είχαμε το θάρρος να απαντήσουμε στις επίμονες ερωτήσεις των παιδιών με ένα απλό και ειλικρινές "δεν ξέρω"; Πόσες φορές επιτρέψαμε μία αυθόρμητη συζήτηση ανάμεσα τους να εξελιχθεί χωρίς να μπούμε στον πειρασμό να τα διαφωτίσουμε με την "σοφία" μας. Πόσο έτοιμες είμαστε να επιτρέψουμε στα παιδιά να οδηγηθούν σε συμπεράσματα διαφορετικά από τα δικά μας;

Η φιλοσοφία ορίζεται ως η δυνατότητα να στοχάζεσαι πάνω στην ίδια την διαδικασία της σκέψης. Η φιλοσοφία στα παιδιά δεν είναι κάτι που θα θέλαμε να διδάξουμε, δεν είναι κάτι που μπορούμε να διδάξουμε, είναι κάτι που θέλουμε να επιτρέψουμε να αναπτυχθεί φυσικά. Στόχος μας δεν είναι η βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων, παρ' όλο που μελέτες ισχυρίζονται ότι η εισαγωγή της φιλοσοφίας στα σχολεία τις ευνοεί. Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι να επιτρέψουμε να δημιουργηθούν οι συνθήκες εκείνες όπου η φυσική περιέργεια των παιδιών θα ενισχυθεί και που θα τους επιτραπεί η ελευθερία της σκέψης. Θέλουμε ένα σχολείο που θα αντιμετωπίζει το παιδί ως αυτό που πραγματικά είναι, δηλαδή ένα πλάσμα ολοκληρωμένο, με τις δικές του ιδέες και ερμηνείες για τον κόσμο μέσα στον οποίο ζει.

Ακολουθεί μία παρουσίαση των αρχών της αναστοχαστικής κριτικής στην εκπαίδευση σε σύγκριση με το κατεστημένο σχολείο, όπως μας τις περιγράφει ο Lipman:

"Οι επικρατούσες παραδοχές:

1. Εκπαίδευση σημαίνει μεταβίβαση γνώσης από αυτούς που ξέρουν σε αυτούς που δεν ξέρουν.
2. Η γνώση αφορά τον κόσμο και η γνώση μας για τον κόσμο είναι ξεκάθαρη, σαφής και προφανής.
3. Η γνώση κατανέμεται μεταξύ μαθημάτων που δεν επικαλύπτονται και τα οποία όλα μαζί εξαντλούν όσα πρέπει να ξέρουμε για τον κόσμο.
4. Ο δάσκαλος έχει ρόλο αυθεντίας στην εκπαιδευτική διαδικασία, επειδή μόνο αν οι δάσκαλοι γνωρίζουν οι μαθητές μπορούν να μάθουν όσα εκείνοι γνωρίζουν.
5. Οι μαθητές αποκτούν γνώση απορροφώντας πληροφορίες, π.χ. δεδομένα για συγκεκριμένες λεπτομέρειες ενός ζητήματος. Ένα μορφωμένο μυαλό είναι ένα μυαλό που συσσωρεύει.

Το αναστοχαστικό παράδειγμα:

1. Εκπαίδευση είναι το αποτέλεσμα της συμμετοχής σε μια κοινότητα διερεύνησης καθοδηγούμενης από τον δάσκαλο, στόχοι της οποίας είναι, μεταξύ άλλων, η επίτευξη της κατανόησης και της ορθής κρίσης.
2. Οι μαθητές υποκινούνται να σκεφτούν για τον κόσμο όταν η δική μας γνώση για αυτόν τους αποκαλύπτεται ως αμφίσημη, ασαφής και αινιγματική.
3. Τα μαθήματα στο πλαίσιο των οποίων διεξάγεται η διερεύνηση θεωρούνται επικαλυπτόμενα και ο κατάλογος τους μη εξαντλητικός. Ως εκ τούτου, οι σχέσεις τους με τα γνωστικά τους αντικείμενα είναι αρκετά προβληματικές.
4. Ο δάσκαλος υιοθετεί μια στάση που υποδεικνύει την επισφάλεια της γνώσης του (fallibilism) και την επίγνωση του ότι υπόκειται σε σφάλματα και ότι δεν είναι αυθεντία.
5. Οι μαθητές θεωρούνται σκεπτόμενα άτομα με αναστοχαστική διάθεση, καθώς και με λογική και κριτικό πνεύμα που εξελίσσονται συνεχώς.
6. Η εκπαιδευτική διαδικασία δεν εστιάζεται στην απόκτηση πληροφοριών αλλά στην κατανόηση σχέσεων εντός και μεταξύ των αντικειμένων που διερευνούνται."

Διαφωνώντας με τον J.Piaget, η M.Montessori υποστήριξε ότι το παιδί του δημοτικού βρίσκεται σε μια "ευαίσθητη περίοδο" για αφηρημένη σκέψη και ότι το απασχολούν θέματα ηθικής και δικαιοσύνης. Στο "Απο την παιδική ηλικία στην εφηβεία" η Montessori αναφέρει: "Σε αυτήν την ηλικία ακριβώς γεννιέται η αίσθηση της δικαιοσύνης με ταυτόχρονη κατανόηση της σχέσης ανάμεσα στις πράξεις του ενός και στις ανάγκες του άλλου. Η αίσθηση της δικαιοσύνης, που τόσο συχνά λείπει στον άνθρωπο, βρίσκεται στη διάρκεια της ανάπτυξης του νεαρού παιδιού. Η αποτυχία να αναγνωρίσουμε το γεγονός αυτό είναι αυτή που γεννά την εσφαλμένη ιδέα της δικαιοσύνης."

Στο ίδιο βιβλίο της η Montessori παρομοιάζει το μυαλό του παιδιού με τον ιστό της αράχνης. Όσο μεγαλύτερες οι διανοητικές προκλήσεις, όσο μεγαλύτερο το εύρος της εμπειρίας, τόσο πιο μεγάλος και πλούσιος ο ιστός.

"Από την στιγμή που το ανθρώπινο μυαλό είναι μαθηματικό και φιλοσοφικό, προσπαθούμε, με λογικές αναλογίες, να το στρέψουμε προς τα μαθηματικά και την φιλοσοφία.

Να λοιπόν που βρισκόμαστε μπροστά σε μία θεμελιώδη αρχή: να διδάσκεις λεπτομέρειες σημαίνει να φέρνεις την σύγχυση, να θεμελιώνεις την σχέση ανάμεσα στα πράγματα, (δηλαδή να ανακαλύπτεις μεγάλες ενότητες και σύνολα), σημαίνει να φέρνεις την γνώση."

Βιβλιογραφία

Maria Montessori, *Απο την παιδική ηλικία στην εφηβεία*, Γλάρος, 1978

Alain Renaut, *Φιλοσοφία*, Πόλις, 2009

Matthew Lipman, *Η σκέψη στην εκπαίδευση*, Πατάκη, 2004

Joanna Haynes, *Τα παιδιά ως φιλόσοφοι. Μάθηση μέσω έρευνας και διαλόγου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, Μεταίχμιο*, Αθήνα 2009

Διαβάστε περισσότερα:

<http://childrenandphilosophy.webnode.com/>

Ιστοσελίδες

<http://plato.stanford.edu/entries/children/#2>

<http://www.montclair.edu/cehs/academics/centers-and-institutes/iapc/>

<http://p4c.com/about-p4c>

Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ

- 6/11** **"Η συνέλευση των ποντικών"**
ντοκουμέντα από παιδικές συνελεύσεις
αυτοοργανωμένη παραγωγή, 30´
- 20/11** **"Ο ανθός της ελληνικής νεολαίας"**
σταθμοί στους μαθητικούς αγώνες
αυτοοργανωμένη παραγωγή, 25´
- 4/12** **"Waiting for superman"**
κριτική των αμερικάνικων σχολείων
μέσα από την αναρχική φιλοσοφία
D. Guggenheim, 102´
- 18/12** **"Το μοντέρνο σχολείου του Ferrer"**
αυτοοργανωμένη παραγωγή, 15´
"Σχολειοff"
αυτοοργανωμένη παραγωγή-Απατρικ, 45´
- 15/1** **"Η θυσία του Κόρτσακ"**
ολοκαύτωμα και εκπαίδευση
A. Wajda, 115´
- 29/1** **"Κενά στην ιστορία της παιδείας"**
γυναίκες παιδαγωγοί
αυτοοργανωμένη παραγωγή, 20´
- 12/2** **"Just a beginning"**
φιλοσοφία με τα παιδιά
I. Baugier, J.P. Pozzi, 98´
- 26/2** **"Changed my life, Paul Goodman"**
κριτική της κατεστημένης παιδείας
J. Lee, 90´
- 18/3** **"Pesta. Ένα εναλλακτικό σχολείο"**
κέντρα παιδικής αυτονομίας στο Εκουαδόρ
R. Riess, L. Wild, 70´
- 1/4** **"Η ζωή και το έργο του Φρενέ"**
αυτοοργανωμένη παραγωγή, 30´

Παρασκευές στις 8μμ στο Μικρό Δέντρο

μετάβαση: λεωφ. 37, στάση Τέρμα <http://alliotikosxoleio.espinblogs.net/>